

İKİ DİLLİ TÜRK ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIM BECERİLERİNE YÖNELİK BİR DURUM ÇALIŞMASI*

*İ. Seçkin AYDIN***

ÖZET

1960'lı yıllardan itibaren Türkiye'den başta Almanya olmak üzere Avrupa'nın çeşitli ülkelerine çalışmak üzere giden birçok işçi bulunmaktadır. Yaklaşık 50 yıllık bu zaman diliminde sosyal ve kültürel problemler de ortaya çıkmıştır. Bu problemlere bağlı olarak Avrupa'ya gidip çalışan kesimin eğitim problemleri de göze çarpmaktadır. Aile içi iletişimde Türkçenin, çevre ve okulda o ülkenin dilinin baskınlığı iki dilli bir yaşamı zorunlu hâle getirmiştir. İki dillilik dilbilimsel açıdan bir problem olarak görülmez; ancak yeni kuşağın kendi ana dillerinden uzaklaşması bakımından bir sorunu işaret etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Almanya'dan gelen üniversite öğrencilerinin Türkçe yazılı anlatım becerilerine yönelik yaptıkları yanlışları saptamaktır. Araştırma, nitel araştırmaya bağlı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın desenini durum çalışması oluşturmaktadır. Çalışmada katılımcı grup, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Almanca Öğretmenliğinde öğrenim gören 16 öğrenciden meydana gelmektedir. Katılımcı gruptan birer hafta arayla bilgilendirici ve öyküleyici metin oluşturmaları istenmiştir. Toplam 32 metin yazım ve noktalama yönünden analiz edilmiştir. Araştırma, iki dilli Türk öğrencilerin Türkçenin yazım ve noktalamasına ilişkin ciddi problemler yaşadığını göstermektedir. Özellikle ses bilgisi, şekil bilgisi, anlam bilgisi ve söz dizimsel yanlışlıkların yüksek oranda olması, Türkçe yazılı anlatıma ilişkin sorunları işaret etmektedir. Yazılı anlatımla ilgili sorunların kaynağında, Türkçeye yeteri kadar hâkim olamamanın yanında Almancanın da etkisi olduğu görülmektedir.

Bu noktada Ana dilleri Türkçe olan öğrencilerin kendi kimliklerini ve kültürel değerlerini sürdürebilmesi, Türkçe becerilerinin geliştirilmesine de bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: İki dillilik, yazma becerileri, Türkçe öğretimi, öğretmen adayları

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Dr. Dokuz Eylül Ün. Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: seckin.aydin@deu.edu.tr

A CASE STUDY ON THE WRITTEN EXPRESSION SKILLS OF BILINGUAL TURKISH STUDENTS

ABSTRACT

Since 1960s, there have been many workers migrated from Turkey to various European countries, mainly Germany, in order to pursue job opportunities. Within this fifty-year timescale, social and cultural problems have arisen. These problems also gave rise to educational problems of the working class in Europe. The dominant Turkish among family members against the local primary language at school and in neighborhood has made the bilingual life indispensable. The state of being bilingual does not pose a threat to linguistics, although the fact that new generations' inadequacy in mother tongue is a problem.

The purpose of this study is to determine the errors of Turkish university students from Germany in the written expression skills of Turkish. This study was conducted applying within the boundaries of qualitative research. The pattern of this research is based on case study. Sixteen students who study German Language Teaching at 9 Eylül University, Buca Faculty of Education were chosen as the participants of this study. The participants were asked for informative and narrative script writing with one-week gap between each. A total of thirty two texts were analyzed according to spelling and punctuation rules of Turkish. The results state that bilingual Turkish students have serious problems about spelling and punctuation. Particularly high rate of errors in phonetics, morphology, semantics and syntax is the sign of their problems in written expression. It's been concluded that these problems originate from their inadequacy in Turkish usage, as well as the effects of German.

At this point, the possibility of being able to carry on with the identity and cultural heritage of the students whose mother tongue is Turkish, depends on the development of their Turkish skills.

Key Words: Bilingualism, writing skills, Turkish language education, preserves teachers.

1. Giriş

Dile yönelik elde edilen tanımlar (Ceyhan, 2011: 10; Ergil, 1995: 159; Ersoy, 2011: 5; İnal, 2009: 9-10; Koçak, 2012: 34; Vardar, 1982: 33) dilin toplumsal ve kültürel olarak sürekli yapılandırılmakta olan, özel bir hassasiyet gösterilmek suretiyle muhafaza edilmesi gereken, iletişimin ve bilişimin aktığı, öğrenmenin ve düşünmenin aracı, öğrencilerde belli duygular, farklı şiişsel duyarlılıklar uyandıran, bireyin edilgen biçimde belleğine aktardığı canlı bir varlık olduğunu göstermektedir.

Düşüncenin yaratıcısı dil olduğundan, bireyin düşüncesinin geliştirilmesi ve değiştirilmesinin önkoşulu, anadilin ve toplumda konuşulan dilin birey tarafından öğrenilmesidir (Özdemir vd., 2009: 24). Bu noktada, "iki dilcilik" kavramı önem arz etmektedir. İki dilcilik insanlık tarihinde dilin var oluşundan beri süregelen bir olgudur (Grosjean, 1982: 1). İki dilliliğin tipolojisi bazı teorik zeminlere dayanmaktadır. Bu nedenle tahmini bir karaktere sahiptir (Hamers ve Blanc, 2000: 2).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013*

İki dillilik (bilingualism), iki farklı dilde iletişim kurabilme becerisi anlamına gelmektedir (Yazıcı ve İter, 2008: 49). Burada iki dilin gramerinin öğrenilmesinin ötesinde, iki dilde de sözlü ve yazılı iletişimsel becerilerin edinilmesi söz konusudur (Ayan ve Koçbaş, 2009: 16).

Tek dillilik ve iki dillilik kavramları arasında sadece grinin farklı tonları değil, aynı zamanda farklı renklerin çok çeşitli farklı tonları vardır (Baker, 1988: 2). Aynı zaman dilimi içinde tek dilli çocuk dil edinim sürecinde bir dil öğrenirken, iki dilli çocuk iki ya da daha fazla dil öğrenir ve iki dilli çocuk, bunları sosyal yaşamında uygun bir biçimde kullanır (Papadaki-D Onofrio, 2003: 47).

İki dile sahip bir çocuk, hem anlama ile ilgili güçlükleri engellemek hem de iki dile sahip olmanın potansiyel avantajlarına izin vererek kavramayı etkilemek için bu dil yeterliliğinde uygun seviyeyi elde etmelidir (Cummins, 1976: 4).

İki dillilik hem tüm toplumda hem de tek tek bireylerde ve kümelerde görülebilen bir olgudur (Steinmüller, 1991: 1). Gelişmiş medeniyetlerde hukuki bir değer, toplumsal bir zenginlik ve bireye kimi bilişsel ve toplumsal ayrıcalık sunan bir olgu olarak görülmektedir (Uyar, 2012: 24). Bu açıdan iki dillilik aynı zamanda iki kültürlülük demektir (Hızlan vd., 2009: 5). İki kültürlülük, söz konusu kültürler hakkında duygu ve tutuma sahip olma, kültüre uygun davranma, farkındalık ve empati gibi anlamları içerisinde barındırmaktadır (Baker, 2011: 4). İki kültürlü, başka bir deyişle çok kültürlü ortamlarda iki dilli eğitim önemli bir rol oynamaktadır (Sağlam, 2006: 231).

İki dillilik konusunda yapılan yorumlara göre kişinin iki dili de aynı derecede bilmesi hemen hemen söz konusu değildir. Ancak kişi, iki dilde de benzer durumları ifade edebilmek için yeterli seviyeye ulaşabilmektedir. Bu da daha çok psiko-linguistik açıdan “eş değer” ya da “bileşik” olarak isimlendirilen iki dilin, çocukluk yıllarında öğrenilmesiyle mümkün olmaktadır (Çavuşoğlu, 2006: 39). Bilimsel açıdan da araştırmacılar, dengeli bir iki dillilik oluşturmanın dilin öğrenildiği yaşla yakından ilgili olduğunu kabul etmektedir (Maille ve Drian, 2012: 3).

İki dillilik durumu sabit değildir. Çeşitli diller arası ilişkiler zaman içinde değişip farklı deneyimler sonucunda her biri yapısal düzeye erişmektedir (Paradis, 2004: 188). İki dillilik, tek düze olmayan çok girdili bir durumdur (Karaağaç, 2011: 226). Bugün dilbilimciler iki dilliliği iki başlı bir buz dağına benzetmektedirler. Buz dağı görünen bir kısımdan ve bunun altındaki çok daha büyük ve ortak bir kökten oluşmaktadır. İki dillilikte de durum bu olup aynı kökten beslenen iki ayrı dil olduğu savunulmaktadır (Yıldız, 2012a: 1).

Dilbilimsel açıdan iki dillilik, dilin öğrenildiği zamana, öğrenim koşullarına, iyi bilinme seviyesine ve iki dil arasındaki ilişkiye göre dört etmen altında sınıflandırılmaktadır (Rolffs, 2009: 7). Bu sınıflandırmadan iki dil arasındaki ilişki üzerinde durulacak olursa, ilk öğrenilen dil her zaman sonradan öğrenilen dilden baskındır ve sonradan öğrenilen dil, birincinin yüzeysel tercümesi gibidir (Çavuşoğlu, 2006: 39). Yağmur’un (2007: 74) çalışmasından alınan sonuçlar, iki dilin gelişiminin birbiriyle bağlantılı olduğu kanısını desteklemektedir. Özellikle ‘Almanca baskın’ diyen Türk çocuklarının Almanca ve Türkçe test sonuçları, ikinci dilde ulaşılan beceri seviyesinin kesinlikle birinci dildeki beceri seviyesine bağlı olduğunu göstermiştir. Sözelimi bireyin anadilinde bir metinle etkileşirken çıkarım yapma stratejilerini kullanabilmesi, ikinci dilde de bu stratejilerini kullanabilme yetkinliğini artırmaktadır (Çakır vd., 2008: 40- 41).

Birçok araştırmacı üstdilsel farkındalığın gelişiminde iki dilliliğin etkisini incelemiştir (Hakuta ve Diaz, 1985: 325). Üstdilsel farkındalığın yanında, iki dilliliğin başka bir yönü de araştırmacılar tarafından “bilişsel esneklik” olarak belirtilmiştir (Appel ve Muysken, 2006: 111). Bu bağlamda iki dilli eğitim çocuklarda dilsel farkındalığı desteklemektedir (Fredsted, 2012: 12). İki dillilik dikkatin dağılmaması, zihnin karışmaması anlamına gelen “yönetimsel kontrol” (executive control) adı verilen bir olguyu devreye sokmaktadır. İki dillilik bir dilden başka bir dile

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

geçiş yapmak, iki dili dönüşümlü olarak kullanmak olduğundan beynin zinde ve esnek kalmasını sağlamaktadır (Krashen, 2011: 2).

1.2. İki Dillilik ve Türkçe

İletişim süreçleri, göçmenlerin yaşam biçimleri, değer yargıları, göç edilen ülkeye ve diğer insanlara ilişkin algıları tarafından yoğun biçimde etkilenmektedir. Aynı zamanda iletişim süreçleri göç edilen ülkeye uyumla birlikte yerli halkla ve diğer göçmen gruplarla ilişkileri etkileyen temel etkenlerdir. Bu bağlamda göçmenlerin yaşadıkları ülkelerde ev sahibi toplumun diline ve anadillerine ilişkin tutumları önem kazanmaktadır. Göç edilen ülkede anadilin ya da ev sahibi toplumun dilinin kullanım biçimleri göçmenlerin kimlik ve uyum algılarının yansıması olmaktadır (Yaylacı, 2012: 64)

İki dillilik psiko-sosyal bir boyut taşımaktadır. İki dilli birey yer değiştirme yüzünden, özellikle istenmeyen yer değiştirmeler, yeni toplumun dilini yeterlik düzeyi yüksek olan dilin yerine benimsemek durumunda kalmaktadır. Birey bu durumdan derinden etkilenir (Bialystok, 2001: 5).

Yurt dışında yaşayan Türk çocukları bir yandan ulusal kimliklerini kazanmak için anadilleri olan Türkçeyi, bir yandan da okulda öğretim dili olan Almanyayı öğrenmek zorundadırlar (Özdemir ve ark., 2009: 24). Yine, Yunanistan'da Türk azınlık öğrencilerine tanınan kolaylık nedeniyle Yunan devlet okullarını tercih eden öğrencilerin sayısı sürekli artmaktadır. Araştırmalar azınlık okullarının yapılan düzenlemeler sonucunda her iki dili de etkili bir şekilde öğretmede başarısız kaldığını göstermektedir (Ahmet, 2006: 1).

İki dilli çocukların karşılaştığı en önemli sorunlar, söyleneni anlama ve kendini ifade etmede çekilen güçlüklerdir (Sarı, 2001: 120). Yıldız'ın (2012b: 169) Almanya'nın değişik eyaletlerinde ana dili olarak Türkçe eğitimi üzerine yaptığı çalışma bu kanıyı doğrular niteliktedir. Söz konusu araştırmanın sonuçlarına göre, örnekleme oluşturan velilerin 19'u (% 7.9) iki dili karışık konuştuklarını, 30'u (12,6) Türkçe yazma, anlama ve dil bilgisinde yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir.

İki dillilikte dil öğretimi açısından bireysel dil yetisi ön plana çıkmaktadır. Bireyin her yeni dili öğrenirken bazı zorluklarla karşılaştığı gözlemlenmiştir (Çetin ve Polat, 2011: 1374). Bu bireyler, belirli bir durumda gerekli olan dille ilgili çok sayıda hata yapmaktadır (Ben-Zeev, 1997: 1009). Özellikle iki dillilerin konuşma sistemleri ele alındığında, dil karışması ve kelime ödünç alma birbirleri ile iç içe geçmiş kavramlar gibi görünmektedir (Cengiz ve Türk, 2009: 198). İki dildeki yapısal, sesbilimsel, sözcüksel birimlerin tamamen birbirine karıştırılmasına "kod karıştırma" denilmektedir. Kod karıştırma bir anlamda sınırlı iki dilliğinin başlangıcı olarak görülmektedir (Uyar, 2012: 23). Bu durum çocukların her iki dilde de yarım dillilik olgusuyla karşı karşıya kalmasına ve her iki dili de yarım olarak edinmesine neden olmaktadır (Yazıcı ve Temel, 2011: 154). Bu çerçevede çalışmanın amacı, iki dilli Türk öğrencilerin, Türkçe yazılı anlatım becerilerine ilişkin yazım ve noktalama yanlışlarını saptamaktır.

2. Yöntem

Araştırma, nitel araştırmaya bağlı olarak içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın desenini ise durum çalışması oluşturmaktadır. Durumlar birbirinden farklı olduğu için sonuçların genellenmesi söz konusu değildir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 77). Çalışmada amaçlı örnekleme bağlı olarak katılımcılar seçilmiştir. Amaçlı örnekleme, bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanıyan bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2011: 100). Buna bağlı olarak katılımcı grup, 2011-2012 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Almanca Öğretmenliğinde öğrenim gören 16 öğrenciden meydana

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

gelmektedir. Örneklem, katılımcılarla yapılan görüşme sonrasında belirlenmiştir. Seçilen adayların Almanya’da doğduğu ve eğitim aldığı, üniversite eğitimi için Türkiye’ye geldiği saptanmıştır. Katılımcı gruptan birer hafta arayla 500-750 kelimelik bilgilendirici ve öyküleyici metin oluşturmaları istenmiştir. Toplam 32 metin, yazım ve noktalama yönünden analiz edilmiştir. Verilerin analizinde adayların yaptıkları yanlışlar, öncelikle yazım ve noktalama yönünden sınıflandırılmış, daha sonra bu yanlışlar alt başlıklar hâlinde frekanslarına göre tablo içinde verilmiştir. Ayrıca her bir başlık altında toplanan yanlışlara ilişkin örnekler sunulularak yorum yapılmıştır. Verilen örnek cümleler, katılımcılardan doğrudan alınmıştır. Dolayısıyla aynı cümle içerisinde birden fazla yazım ve noktalama yanlışı görülmektedir. Tablolar içerisinde yer alan birinci metinler, bilgilendirici; ikinci metinler ise öyküleyici metinlere aittir.

3. Bulgular

Bu bölümde, katılımcıların yazım ve noktalamaya ilişkin yaptıkları hatalar çözümlenmiştir. 1. Tablo’da her iki metinde yer alan yazım yanlışlarının frekansları sunulmuştur.

1. Tablo: Yazım Yanlışlarının Sıklık Tablosu

Katılımcılar		Ses Bilgisi	Şekil Bilgisi	Anlam Bilgisi	Söz Dizimi	Birleşik Kelime Yazımı	Büyük Harf Kullanımı	Sayıların Yazımı
K1 (f)	1. Metin	7	10	5	2	1	2	1
	2. Metin		15	3	1	1	3	2
K2 (f)	1. Metin	5	7	3	1	2	4	1
	2. Metin	1	6	2			1	1
K3 (f)	1. Metin	8	10	3	2	1		2
	2. Metin	3	14	2	1	2	1	1
K4 (f)	1. Metin	2	16	4		1		
	2. Metin	2	9	3	1	1	6	1
K5 (f)	1. Metin	6	16	7	2		9	1
	2. Metin	7	20	4	1	1	8	
K6 (f)	1. Metin	2	14	3	1	1	4	1
	2. Metin	1	9	2			3	
K7 (f)	1. Metin	2	8	3		1	4	1
	2. Metin	1	6	1	1	2	5	
K8 (f)	1. Metin	3	5	2	1		6	2
	2. Metin	2	1	1		1	7	
K9 (f)	1. Metin	3	2	1	1		2	1
	2. Metin	3	4	1			2	
K10 (f)	1. Metin	3	4	1	1			1
	2. Metin		3	1		1	1	1
K11 (f)	1. Metin	4	6	2	2			
	2. Metin		4	2	1	1	2	1

Turkish Studies

K12 (f)	1. Metin	3	5	1	1			
	2. Metin		4			1	1	2
K13 (f)	1. Metin	3	8	9	2		2	1
	2. Metin		2	5	1	1		1
K14 (f)	1. Metin	1	5	2		1	1	1
	2. Metin	3	10	1	1			
K15 (f)	1. Metin	5	5	1		2	4	3
	2. Metin	4	6		1			
K16 (f)	1. Metin	3	6	4	1	1	2	3
	2. Metin	6	6	2	1	1		

1. Tablo’da yer alan yazım yanlışları tablosu, özellikle ses ve şekil bilgisindeki hata sıklığının yoğunluğuna işaret etmektedir. Yapılan yanlışlar, katılımcıların Türkçe yazım bilgisine yeteri kadar sahip olmadıklarını göstermektedir. Aşağıdaki örneklerde altı çizilen kelime ve kelime grupları adayların yazım bilgisi yönünden yaptıkları yanlışları göstermektedir. Yapılan yanlışların, belli bir kategori altında yer almasına karşın diğer kategorilerle de ilişkili olduğu gözlenmektedir.

Ses Bilgisi

Sese yönelik yanlışlar; ses düşmesi, ses türemesi ve yanlış sesin kullanımı üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Örnekler

Bu kullan spray kutular örneğin saç sprayı yada deodorant gibi spraylerin içindeki madde ozontabakasına zarar vermektedir. (k1)

Sırf bu teknoloji ürün yüzünden şuan Milyonlarca insanlar işsiz, buda insanlar üzerinde olumsuz bir sonuç, öte yandan işimizi kolaylaştırdığıda bir gerçek. (k2)

İnsanın neredeyse bütün herşeyi ayağına getiriyo. (k3)

Bizim zamanımızda pek lükslü olan bişey değil artık. (k5)

Çünkü bir sonraki nesilin yaşamı çok sınırlı olacaktır. (k9)

Düşündüğümüz zaman bundan 20 sene önce felan daha doğrusu ailelerimizin söylediği tek şey bu teknoloji geliştiği günden beri insanlarda iletişim bozukluğu çıktı. (k10)

Şekil Bilgisi

Şekil bilgisine yönelik yapılan yanlışlar; eklerin yanlış kullanımı, sözcük türlerinin bilinmemesi ve iki ayrı sözcüğün gereksiz birleştirilmesi biçiminde yoğunlaşmaktadır.

Örnekler

Ya Meltem o öğrenmişmiydi acaba? (k7)

Her tarafı çığlık sesleri kapladı biranda. (k15)

Eşim çok tan rüyalarına teslim olmuştu. (k11)

Hatırlayınca herşeyi yeniden yaşıyormuşum gibi sanki. (k17)

Ama buna hakkım yoktu, hani nasıl derler verende o alanda o, yapacak hiç bir şey yoktu. (k17)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Şuan bir kreş bayisinin patronu. (k5)

Kim sordu bana doğmak istiyormusun diye? (k1)

Anlam Bilgisi

Anlam bilgisi başlığı altında yapılan hatalar; gereksiz sözcük kullanımı, anlamca çelişen sözcüklerin kullanımı ve kelimenin yanlış anlamda kullanılmasına bağlı gerçekleşmektedir.

Örnekler

Bugün varız ama yarın olmayabiliriz, birgün elimizdeki tüm maddiyat değerleri kaybedebiliriz yine kalıcı olan manevi değer... (k16)

Çağımızdan bu güne kadar her konuda teknoloji gelişmiştir ve hala gelişmeye devam eder. (k6)

Tarkan Tanrıyakul beklide ilk defa sıkıntılanmıştı normalde rahat yapıda olmasına karşın. (k15)

Verdiği cevap şöyle oldu: "Doktor olacağım, ölen tüm anne ve babaları iyileştirmek için..." (k8)

İnsanlar işlerini daha hızlı görebildikleri gibi bununla birlikte farklı ihtiyaçlarda çıkmıştır. (k4)

Bu genç kadın deneyimin üçüncü gününde ağlama krizi geçirip deneyimi yarı da bırakılmasını istemiş. (k5)

O dönemde eşkiyaların kervanları basma olayları artmış, kervanlar tedirgin bir şekilde gitmektedir. (k4)

Kasabalarında ihtiyaçları oldukları herşey bulunmaktaydı. (k3)

Artık Elif iyiden iyiye korkmuştu. (k3)

Hep bir hırs mücadelesinden dolayı insan hayatları hiçe sayılıp geçiliyor. (k7)

Cep telefonlarının salgıladığı ışınlar aslında çok zararlı. (k12)

Açıkçası insan yaşamına aslında gerçekten çok yararı var. (k13)

Ortaokul veya hatta ilkokula giden bir çocuğun elinde bile cep telefonu var, bu durum aslında hiç iyi bir şey değil, çünkü küçük yaştan çok fazla zararı oluyor. (k13)

Çağımızda artık cep telefonları, bilgisayar v.b. gibi şeylerle kolay iletişim sağlanıyor. (k14)

Söz Dizimi

Söz dizimiyle ilgili yapılan hatalar, çoğunlukla diğer yazım yanlışlarına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Özellikle konuşma dilinin yazı diliyle karıştırılması ve cümledeki öğelerin kullanımındaki yanlışlıklar söz dizimsel yanlışlıkları oluşturmuştur.

O başlı başına dünyamızda bi çığır açmış bulunmakta! (k3)

Zaten eğer gelemeseydim arkadaşlar beni almaya geleceklerdi. (k13)

Tabii ki sadece çevredeki insanlara değil, bunun etkisi bütün insanlara yansıyor. (k1)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Birleşik Kelime

Birleşik kelimelerin yazımı Türkçede en sık yapılan yanlışları oluşturmaktadır. Katılımcıların başta belgisiz sözcükler olmak üzere, ikileme ve birleşik fiillerin yazımında sıkça hata yaptıkları görülmüştür.

Örnekler

Biliyorum başara bileceğimi. (k1)

Ona kavuştuğum için ve ona tekrar sarıla biliyor olduğum için de çok mutluydum. (k11)

Herşey çok güzel gidiyordu ve yep yeni bir hayata başlamak güzel bir duyguydu. (k6)

Eskiden bazı işyerlerinde insan gücüne ihtiyaç varken, günümüzde ise bir çok özel donanımlı makinelerle bir takım işler görülebiliyor. (k14)

Şok olmuş bir şekilde yürümeye devam etti hiç birşey yapamıyordu korkudan. (k3)

İlginçtir ki, buraları yalnızca yaz tatillerinde bir kaç günlüğüne görüyor olmama rağmen çok seviyordum ve bu yollardan her geçtiğimde içimi garip bir hüzün kaplıyordu. (k8)

Büyük Harf Kullanımı

Büyük harflerin kullanımı, metin oluşturma sürecinde en sık karşılaşılan hata türlerinden birini oluşturmaktadır. Özel adların yazımı ile cins adların yazımında ciddî problemlerin olduğu görülmektedir.

Örnekler

Örneğin almanya da bir genç kadın ile bir deneyim yapılmış. (k5)

Cep telefonları, Bilgisayarlar, Televizyon bunların sadece birkaçı olmakla birlikte insan hayatını kolaylaştırır. (k7)

Mesela Hastahanelerde teknoloji sayesinde milyonlarca insanımızın hayatı kurtarılıyor. (k7)

Bu teknoloji henüz Hayvancılıkla ve Tarımla ilgilenen makineler üretmese de, insanlara yeni iş alanları açtı ve böylelikle insan gücüyle yapılan meslekler neredeyse tarihe karıştı. (k8)

Eski zamanlarda haberleşmek çok zordu, şimdi ise Ev ve Cep telefonları icat edildi. (k12)

Schmidt ailesi evlerinin Bahçesinde bir Party düzenlecekti. (k16)

Bahçede upuzun bir Masa vardı. (k12)

Anneler ve Babalar bahçede oturuyorlardı ve sohbet ediyorlardı. (k12)

Maçı bırakıp Hastaneye kaldırıldı. (k9)

“Nasıl, Neden ve Kim” diye düşünmeye başladı ama bulamıyordu. (k7)

Elif Annesini öyle görünce dayanamayıp ağladı. (k7)

Daha Üniversiteden yeni mezun olmuş Abisini kaybettiğine inanamıyordu. (k7)

Lise de okuyordum , çünkü Babam iyi bir eğitim alıp Üniversite ye geçmemi istiyordu benden. (k5)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Sayıların Yazımı

Sayıların yazımında rakam ya da yazının kullanım yerleriyle ilgili sorunlar saptanmıştır. Özellikle metin içinde yer alan sayıların yazı yerine rakam kullanılarak verilmesi, çok sık yapılan bir yanlış oluşturmaktadır. Diğer yandan iki ve ikiden fazla basamaklı sayıların birleşik yazıldığı görülmüştür.

Örneğin bir Fabrika'da bir Makinanın yaptığı işi belki 100'lerce kişi yapabiliirdi. (k2)

2-3 sene sonra neler icaat edilir diye merak ediyorum. (k12)

Bir fabrika da örneğin 300 kişi çalışıyorsa artık 100 kişi çalışıyor. (k13)

Ve tam 8 yıl geçmişti. (k15)

Yıllar sonra Anna 13 yaşına gelmiş ve artık birşeylerin farkına varmış. (k10)

8-9 yaşlarında anca vardı. (k8)

Hırkamın iç tarafında 40 altınım var. (k4)

Onbir ocaktı. (k7)

2. Tablo'da her iki metinde yer alan noktalama işaretlerine ait yanlışların frekansları sunulmuştur.

2. Tablo: Noktalama İşareti Yanlışlarına İlişkin Sıklık Tablosu

Katılımcılar		Nokta	Virgöl	Noktalı Virgöl	Kesme İşaret	Üç Nokta	Ünlem	Soru İşareti
K1 (f)	1. Metin	1	9		1			
	2. Metin		2		1	2	1	
K2 (f)	1. Metin		7	1	4			
	2. Metin		2			2		
K3 (f)	1. Metin		5				2	
	2. Metin	2	5		2			
K4 (f)	1. Metin	1	2	1				
	2. Metin	2	3	1	2	1		
K5 (f)	1. Metin	2	4		1	1		
	2. Metin		4		14			
K6 (f)	1. Metin	2	5					
	2. Metin		1		4			
K7 (f)	1. Metin	1	2		7			
	2. Metin	1	3		6		2	3
K8 (f)	1. Metin		2					
	2. Metin				1	1		
K9 (f)	1. Metin		1	1	3			

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

	2. Metin	3				
K10 (f)	1. Metin	7	1			
	2. Metin					
K11 (f)	1. Metin	3	1	13	2	1
	2. Metin	1		7		
K12 (f)	1. Metin	5				
	2. Metin	4			1	
K13 (f)	1. Metin	1	8			
	2. Metin	1		3		
K14 (f)	1. Metin	1	3	1		2
	2. Metin	2	1			
K15 (f)	1. Metin				1	
	2. Metin	1			3	
K16 (f)	1. Metin	7				
	2. Metin	1	3		1	1

2. Tablo’da yer verilen noktalama yanlışlarına bakıldığında, katılımcıların özellikle virgül, kesme işareti ve noktanın kullanım yerleriyle ilgili daha sık hata yaptığı görülmektedir. Noktayla ilgili yapılan çoğu yanlışlar, kısaltmalarda ve cümle sonunda kullanımla ilgilidir. Virgülle ilgili yapılan yanlışlar, “ve” bağlacından önce, ikilemelerde, eş görevli sözcüklerde, zarf fiillerde yoğunlaşmaktadır. Kesme işaretiyle ilgili ise küçük harfle birlikte kullanım, özel isimlerle kullanım ve kurum-kuruluş adlarından sonra kullanımla ilgilidir.

Örnekler

Nokta

Mutfakta çeşit çeşit salatalar, mezeler v.s yapılıyordu. (k12)

12. y.yda Atlarla develerle ilim tahsil edilmeye gidildiği bir dönemdi. (k4)

Eve uzaktan bakıldığında. (k12)

Maça devam ettik, bir süre sonra dakika 70.de aynı olay benim başıma geldi ve bende maçı bırakmak zorunda kaldım. (k9)

Virgül

Oysaki herkesin acıları sevinçleri vardır, ve dilerim Rabbim kimseyi evlat acısıyla sınamasın. (k14)

Varlıklınız ama bu üç, beş günlük hayatta para puldan daha önemli şeylerin olduğunu anladı. (k16)

Bu kahrolası dünyadaki tek dayanağımda, gitti. (k1)

Bu gazlar ozon tabakasını inceltip, sonunda deldiler. (k11)

O kadar çok şey vardı ki, kendi kasabalarıyla alakası yoktu. (k3)

Birden çığlık atarak öne zıplayarak arkasına döndü. (k3)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Noktalı Virgül

Zavallı kedi; kaybolmuştu (k4).

Bana karşı; cepheden bakıyordu (k9).

Kesme İşareti

Eşim ile sezlong'ta uzanmış bir yandan mis gibi kokan güneş yağları eşliğinde güneşleniyor, bir yandanda oğlumuzun sevinç içinde denizde yüzüp oynadığını izliyorduk. (k11)

Gülüp eğlendiğimiz restoran'ta telaş'la ve yaşlı gözler'le oğlumu aradım. (k11)

Lavobo'ya gitmiş, biz uyuyoruz diye haber vermemişti. (k11)

Gücü yetmez zavallı'nın. (k8)

Bornovada okuduğum ve sirinlerde oturduğum için her sabah okula giderken, Buca-Bornova dolmuşu yerine Buca-Gaziemire binmişim, tabii ben farkında bile değilim. (k13)

Elif'de lise son sınıf öğrencisiydi. (k3)

17 Temmuz 2008de lise mezunu olmuştum. (k5)

Üç Nokta

Zamanın bir insanı nasıl değiştirdiğini anlıyordum yavaş yavaş... (k2)

Verdiği cevap şöyle oldu: "Doktor olacağım, ölen tüm anne ve babaları iyileştirmek için..." (k8)

Hayatı iyi değerlendirmek lazım... (k2)

Bugün varız ama yarın olmayabiliriz, birgün elimizdeki tüm maddiyat değerleri kaybedebiliriz yine kalıcı olan manevi değer... (k16)

İnsanoğlu küresel ısınma'dan dolayı daha sık doğal afetler yaşıyor oldu... (k11)

Ünlem

"Çocuk boğuluyor, çocuk kayboldu" diye bağıyordu. (k11)

O başlı başına dünyamızda bi çığır açmış bulunmakta! (k3)

Onun annesi var! (k1)

Ayşe var, Dertsiz var... (k1)

Annesi "oğlum oğlum" diye bağıyordu. (k7)

Soru İşareti

"Nasıl olur? Abim İzmir gibi bir yerde nasıl şehit olur?" diye düşünmeye başladı. (k7)

"Abime ne oldu?" merakla sordu. (k7)

"masadaki herkes çok üzgündü, Bay Schmidt "neyiniz var?" diye sordu. (k16)

4. Tartışma ve Sonuç

Son yıllarda iki dilli ortamda yaşayan Türk kökenli öğrencilerin, kendi ana-baba dillerinden giderek uzaklaştığı görülmektedir. Bunda devlet politikalarının önemli bir etkisi vardır. Danimarka, Hollanda ve Norveç anadili derslerini okullardan kaldırmışlardır. Almanya'nın bazı eyaletlerinde, Türk çocuklarına okul içinde ve bahçesinde Türkçe konuşma yasağı getirilmiştir. Bu

Turkish Studies

tür uygulamalar Türk çocuklarının benlik gelişimi açısından çok olumsuzdur. Okullarda Türkçe dersi alamayan çocukların Türkçelerini geliştirmesi beklenemez (Yağmur, 2010: 225).

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, Türk kökenli öğrencilerin Türkçe yazma becerilerinde yaşadığı sorunları ortaya koymaktadır. Saptanan kimi bulgular, Türkçeyi anadil olarak öğrenen öğrencilerle paralellik göstermektedir. Ancak yapılan yazım ve noktalama yanlışları daha yoğun görülmektedir. Üretilen metinlere bakıldığında özellikle sözdizimsel yanlışlıklar, dille düşünce arasındaki problemleri de ortaya koymaktadır. Araştırma, belli bir çalışma grubu çerçevesinde yapılmasına karşın, yazma becerilerinde ortaya çıkan bulguların, diğer iki dilli Türk öğrencilerde de görülmesi mümkündür. Özellikle eğitim amaçlı Türkiye'ye gelen öğrencilerin eğitim dili Türkçe olan kurumlarda görev alması ve sosyal hayatla uyum sağlaması başka sorunlara da işaret etmektedir.

Türkçenin ikinci dil ortamında canlı tutulması ve genç kuşaklara aktarılabilmesi için donanımlı kurumların olması şarttır. Ancak göçün ellinci yılında bile bu tür kurumların varlığından söz etmemiz mümkün değildir. Her ne kadar değişik alanlarda hizmet veren dini ve toplumsal kurumlar varsa da Türk dilinin öğretimini ve yaygın kullanımını özendirerek nitelikli kurumlar henüz tam anlamıyla oluşmamıştır (Yağmur, 2010: 226). Bugün yurt dışında Türkçeyi öğretmeye çalışan TÖMER ve Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumların çoğaltılması ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmenin yanında Türk kökenli öğrencilere de hizmet vermesi kaçınılmazdır. Her devletin kendi resmî dilini, yaşayan kesime zorunlu olarak dayattığı göz önünde bulundurulursa Türkçenin kullanıldığı yerlerde önemli bir sınırlılık oluşmaktadır. Bu sınırlılık, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere, diğer ülkelerde yaşayan Türk kökenli kesimin kültürel yozlaşmasını hızlandırmaktadır. Bunun önlemini alabilmek için Türkçe eğitim veren kurumların yaygınlaştırılması, Türk medyasının daha baskın hâle getirilmesi ve aile yapılarının korunmasına ilişkin etkili çözümlerin üretilmesi gerekmektedir.

Yabancı bir kültürün içinde yaşamak, dil ve kültür edinimi açısından bir avantaj olabileceği gibi sistemli bir şekilde eğitim görülmediği takdirde yıkıcı ve onarılmaz sonuçları olan bir durum da yaratabilir (Deniz ve Uysal, 2010: 260). Çalışmadan elde edilen bulgular, bunu destekler niteliktedir.

KAYNAKÇA

- AHMET, İ. K. (2006). Yunanistan'da (Batı Trakya'da) Azınlık Eğitim Sistemi İçinde İki Dilli (Türkçe-Yunanca) Azınlık İlkokulları. **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, 6 (1), 1-12.
- APPEL, R. ve MUYSKEN, P. (2006). **Language, Contact and Bilingualism**. Amsterdam University Press.
- AYAN, C. ve KOÇBAŞ, D. (2009). **Çift Dillilik ve Eğitim**. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi, 1-40.
- BAKER, C. (1988). **Key Issues in Bilingualism and Bilingual Education**. Multilingual Matters.
- BAKER, C. (2011). **Foundations of Bilingual Education and Bilingualism**. Multilingual Matters.
- BEN-ZEEV, S. (1997). The Influence of Bilingualism on Cognitive Strategy and Cognitive Development. **Child development**, 48 (3), 1009-1018.
- BİALYSTOK, E. (2001). **Bilingualism in Development: Language, Literacy and Cognition**. Cambridge University Press.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E., KILIÇ, A., ÖZCAN, E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2011). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- CENGİZ, K. ve TÜRK, H. (2009). Hatay’ da İki Dillilik Ve İki Dillilikten Kaynaklanan Dil Karışması. **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 6 (12), 190-208.
- CEYHAN, M. A. (2011). Eğitimde Çok Dillilik ve Ayrımcılık: Sosyolojik, Eğitimsel, Dilbilimsel Perspektifler. **İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Birimi (seçbir)**. 1-14.
- CUMMINS, J. (1976). **The Influence of Bilingualism on Cognitive Growth: A Synthesis of Research Findings and Explanatory Hypotheses**. Working Papers on Bilingualism.
- ÇAKIR, Ö., AKSAN, Y., ALICI, D. ve DÖNÜK, D. (2008). İki Dilli Yetişkinlerin Sesli Düşünme Yöntemi Kullanılarak Metin İşleme Süreçlerinin Belirlenmesi. **Dil ve Edebiyat Dergisi**, 5 (1), 39-79.
- ÇAVUŞOĞLU, A. (2006). Ana Dili, Edinimi, Önemi ve Geliştirilmesi. **İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 11 (1), 37-46.
- ÇETİN, M. ve POLAT, Z. (2011). İki Dilli Ortamlarda Türkiye Türkçesinin Öğretimi (Semerkand Örneğinde). **1st International Conference On Foreign Language Teaching And Applied Linguistics** Mayıs 5-7, 1373-1378.
- DENİZ, K. ve UYSAL, B. (2010). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni ve Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Öğretimi Programı. **TÜBAR**, XXVII.
- ERGİL, D. (1995). Çokkültürlülük ve Çokdillilik. **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, 50 (3), 159-165.
- ERSOY, Ö. ALKAN (2011). 0-6 Yaşta İki Dilli Ortamda Yetişen Çocuklarda Dilin Kazanılması. **Die Gaste**, 17, 1-16.
- FREDSTED, E. (2012). İki Dil Tek Dilden Daha Mı İyidir?. **Die Gaste**, 23, 1-16.
- GROSJEAN, F. (1982). **Life With Two Languages: An Introduction To Bilingualism**. Harvard University Press.
- HAKUTA, K. ve Diaz, R. M. (1985). The Relationship Between Degree of Bilingualism and Cognitive Ability: A Critical Discussion and Some New Longitudinal Data. **Children’s language**, 5, 319-344.
- HAMERS, J. F. & BLANC, M. H. (2000). **Bilinguality and Bilingualism**. Cambridge University Press.
- HIZLAN, D. vd. (2009). Göçmenlerin Anadili Sorunu ve Çözüm Önerileri Sempozyumu. **Die Gaste**, 7, 1-16.
- İNAL, K. (2009). Kültür, Kimlik ve Dil. **Anadilde Eğitim Sempozyumu**, 30-31 Mayıs, 9-19.
- KARAAĞAÇ, G. (2011). Bireysel İki Dillilik ve Toplumsal İki Dillilik. **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, Cilt: CI, S. 717, 222- 228.
- KOÇAK, M. (2012).Almanya’da Yaşayan Türklerin Dil Becerileri Üzerinde Bir İnceleme. **Zeitschrift für Die Welt Der Türken Journal of World of Turks**, 4 (1), 303- 313.
- KRASHEN,S.(2011).http://www.kho.edu.tr/akademik/dekanlik/yabanci_diller_bolumu/belgeler/KHO_SStephen_Krashen_Seminer_ceviri_17.05.2011.pdf. 23 Temmuz 2013 tarihli erişim.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

- MAİLLE, P. ve DRİAN, J-Y. L. (2012). **Finistere’de Yaşayan 0-4 Yaş Arası Çocuk Sahibi Anne- Babalara Yönelik Bilgiler**. Commerce Matbaacılık.
- ÖZDEMİR, S. M., BENZER, H. ve AKBAŞ O. (2009). Almanya’da Yaşayan 15-19 Yaş Türk Gençlerinin Eğitim Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme (Kuzey Ren Vestfalya Örneği). **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)**, 10 (1), 23-40.
- PAPADAKİ-D ONOFRİO, E. (2003). Bilingualism/ Multilingualism and Language Acquisition Theories. **Child Care Information Exchange**, 46-50.
- PARADİS, M. (2004). **A Neurolinguistic Theory of Bilingualism**. John Benjamins Publishing.
- ROLFFS, S. (2009). Yine Bir İki Dillilik Üzerine. **Die Gaste**, 5, 1-16.
- SAĞLAM, F. (2006). Türk-Alman Örneğinde Karma Evli Çiftlerin Çocuklarındaki Dilsel Gelişim Üzerine. **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 23 (1), 231-21.
- SARI, M. (2001). **İki Dilli Çocukların Çözümleme Yöntemiyle Okuma- Yazma Öğrenirken Karşılaştıkları Güçlükler**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- STEİNMÜLLER, U. (1991). İkidillik. **Türkiye’de ve Almanya’da Sosyal Hizmetler Ansiklopedik Sözlük**. Ankara: Selvi Yayınları. 1-3.
- UYAR, G. (2012). İki Dillilik (Bilingualism). **Dilim**, 9, 1-48.
- VARDAR, B. (1982). **Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri**. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- YAĞMUR, K. (2010). Batı Avrupa’da Uygulanan Dil Politikaları Kapsamında Türkçe Öğretiminin Değerlendirilmesi. **Bilgi Dergisi**, 55, 221-242.
- YAĞMUR, K. (2007). İki Dilli Çocukların Dil Becerilerinin Ölçümü ve Eşik Kuramı. **Dil Dergisi**, 135, 60-76.
- YAYLACI, F. G. (2012). Belçika’daki Türklerin Dil Kullanımları. **Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 5 (2), 63-88.
- YAZICI, Z. ve İLTER, B. G. (2008). Okul Öncesi Dönemdeki İki Dilli/ Çok Dilli Çocukların Dil Kazanım Süreci. **Dil Araştırmaları Dergisi**, 3, 47-61.
- YAZICI, Z. ve TEMEL, F. (2011). İki Dilli ve Tek Dilli Çocuklarda Dil Gelişimi Okuma Olgunluğu İlişkisi. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11 (22), 145-158.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2006) **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIZ, C. (2012a). Prof. Dr. Cemal Yıldız ile Ana Dilin Önemine Dair. **Perspektif Dergisi**, 1-40.
- YILDIZ, C. (2012b). **Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği)**. Başbakanlık Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Ankara.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

